

Kolaps Sovjetskog saveza ostavio je Bugarsku devedesetih godina da pokušava ono što ostatak sveta želi da postigne u dvadesetim godinama ovog veka - da smanji emisije ugljen dioksida za više od 45%.

Međutim, dok je mnogo neefikasnih rudnika i postrojenja za topljenje bakra zatvoreno, mineralna industrija je preživela. Sada se ponovo širi, uništavajući netaknute šume i životinski svet, i otvarajući pitanja o evropskoj politici u oblasti prevoza rude širom sveta za topljenje i preradu.

Ogromne količine sirovina prevoze se brodovima ali štetne emisije se ne uzimaju u obzir, jer brodski transport nije obuhvaćen Pariskim sporazumom iz decembra 2015.

U zemljama Balkana, zbog visokih cena metala i mogućnosti otvaranja novih radnih mesta, vlade ignorišu visoke ekološke troškove otvaranja novih rudnika.

U Bugarskoj, na primer, kolaps neefikasnih rudnika i teške industrije, naveo je brojne stanovnike da se presele u gradove, ostavljajući sela sa visokim stepenom nezaposlenosti. Više od milion stanovnika emigriralo je u inostranstvo u potrazi za poslom.

Saznanje da postoje depoziti zlata i srebra, dovelo je do žurbe da se otvore rudnici u netaknutim prirodnim oblastima i neslaganja oko toga da li Srbija, Makedonija ili Bugarska treba da podstiču poljoprivredu i turizam ili teži kratkoročnim dobitima od rudarstva.

Klimatske promene retko se spominju kao argument kada se govori o uništavanju šuma i utočišta za divlje životinje za potrebe rudarstva. Ali način na koji funkcioniše ova industrija, drastično povećava količine gasova staklene bašte.

Zabrana upotrebe cijanida znači da se delimično odvojene rude zlata i srebra šalju u Namibiju na obradu. Osim toga, da bi se iskoristili rezervni kapaciteti u evropskim topionicama cinka i drugih metala, ruda će se izvoziti iz Južne Amerike.

Najnovija bitka uključuje siromašan i retko naseljeni granični region Trun u Bugarskoj, koji čini planinska oblast, stanište medveda, vukova i risova. Trun se nalazi pred teškom dilemom: da prihvati ili se suprotstavi planovima za ogromne nove rudnike zlata i srebra. Rudarska oblast će se naći na 100 metara od sela Erul, u šumi nadomak granice sa Srbijom. Selo trenutno ima 18 stanovnika.

Ova oblast obuhvaćena je mrežom Natura 2000 i pod posebnom je zaštitom u skladu sa evropskom regulativom. Zbog toga je rudarska kompanija Euromax Services izmenila prvobitne planove.

Tri od ukupnog broja predloženih rudnika, koji se nalaze u zaštićenoj oblasti, biće pod zemljom, dok će preostala tri rudnika van te oblasti biti površinski.

Rudnik će obezbediti 500 radnih mesta u siromašnoj opštini Trun, gde je slučajno 500 od 4.000 stanovnika nezaposleno.

Kompanija je delimično bugarska, ali holding kompanija, Assarel Medet, inkorporirana je na Malti.

Kompanija planira da otkopa 750.000 tona rude u periodu od 26 godina.

Predloženi rudnik je lociran na grebenu planine koji je eksploatisan od antičnih vremena. Poslednji rudnik u ovoj oblasti je zatvoren 1970. ali dok cena zlata ostaje 1.200 dolara po unci, rušenje planine kako bi se došlo do rude predstavlja ekonomičan predlog.

Kompanija trenutno radi na kompletiranju Procene uticaja na životnu sredinu, koja je potrebna za dobijanje dozvole za rudnik.

Projektu se suprostavlja lokalna ekološka grupa, koja ne veruje u obećanja kompanije o recikliranju vode i zalaže se za razvoj eko-turizma kao alternativni rudniku. „Kada se završi sa iskopavanjem zlata za 20 godina, zemlja će izgledati kao mesečeva površina“, kaže osnivač grupe Rumiana Boyanova.

Kompanija nije želela da govori o klimatskim promenama ali je objavila da će šteta po životnu sredinu biti minimalna. Koncentrat koji sadrži zlato i srebro ići će u Namibiju u cilju konačne ekstrakcije.

Dimitar Sabev, bugarski ekonomista i novinar, kaže da je novi rudnik deo obrasca bezbrojnih emisija ugljenika, koji uključuje transport koncentrata olova, cinka i bakra iz Južne Amerike do topionica u Evropskoj uniji. „Ova 10.000 kilometara duga linija trgovine preko okeana, oslobođena je poreza i stvara značajne emisije, s obzirom da je u pitanju nekoliko miliona tona tereta.“

Kontraverzni sporazum o slobodnoj trgovini između EU i Perua i Kolumbije iz 2013. zacementirao je ove brzo-rastuće isporuke brodom.

Najmanje što se može reći jeste da je ta trgovina neodgovorna, kaže Sabev. „Ja ovde vidim još jednu manifestaciju eksploatacije resursa i profitiranja od nerazvijenosti drugih. Uticaji na životnu sredinu ostaju skriveni od javnosti“.

On dodaje da još uvek traje izračunavanje emisija, ali transport rude iz Južne Amerike u Evropu uključuje najmanje milion tona ugljen dioksida, koji se ne računa u zalihe EU.